gult24 cyan24 magenta24 svart24

Rundur fø›ingardagur í Vestmanna:

Durvandi risi vor›in fimmti

TALV: »Boyggjunum« slepst ikki undan, tá røtt ver›ur um telving í Føroyum. Teir vóru úrmælingar. Fáur stó› teimum kurl, tann tí› ta› var. Fleiri ár á ra› vór›u teir ósigra›ir í kappingini um tiltikna Woodbor›i›

TALV
Suni Merkistein

Sigur tú Vestmanna man VÍF renna fólkum flest til hugs, men í seksti- og sjeytiárunum mundi telvingin vera líka sterk ímynd av bygdini sum hondbólturin og kappró›urin. Vestmanna Talvfelag fylti leygardagin 50 og skipar nú á páskum fyri FM-kappingini í einstaklingstelving

”I would like to warmly congratulate you all in Vestmanna Chess Club on once more winning the Trophy, which was richly deserved because of the admirable enthusiasm of each one which is the dynamic force behind all the practise and trouble you put in”.

(F.P. Goldney í brævi til Vestmanna Talvfelag eftir Wood-kappingina 1958)

Francis P. Goldney var ein av eldsálunum í Havnar Telvingarfelag. Hann hev›i mangan dystin vi› vestmenningar í Woodkappingini. Í brævaskifti, hann hev›i vi› danska Vestmanna-læknan, Magnus Pedersen, dylur næstovastin í bretsku hermannadeildini í Føroyum undir Seinna Heimsbardaga ikki fyri, at hann er gle›iliga ovfarin um, hvussu nógv framfarnir vestmenningar eru í talvkynstri. Goldney, sum búsettist í Føroyum eftir kríggi›, og gjørdist rættur havnarma›ur, undra›ist á tann mikla frambur›, sum telvingini í Vestmanna var fyri fyrstu árini eftir at felagi› var stovna›.

Havnar Telvingarfelag, stovna› í 1923, hev›i í fleiri ár veri› at kalla einsamalt felag, og hev›i tí vunni› sær eina serstø›u. Neistar gløddu kortini eisini a›rasta›ni, bæ›i í Klaksvík, Leirvík, Tvøroyri og í Mi›vági vóru tikin stig til at fara at telva, men smátt gekst vi› royndunum at fáa havnarmenn aftur. Í fimmtiárunum kemur tó anna› lag á. Eitt n‡stovna› felag í Nor›streymoy búnast og menn-ist so skjótt, at felagi› í Havn fær sín javnlíka á›renn langt er umli›i›.

Ta› byrja›i á Heygum

Talvdepilin í Vestmanna var á Heygum. Har kykna›i neistin í tveimum húsum stutt eftir krígslok. Á Posthúsinum og á Telefonstø›ini. Undangongumenninir vóru Olaf Durhuus og Samson Højgaard. Í felag áttu teir ein brennandi alsk og hug til at telva. Hendan alskin tóku synirnir eisini til sín. Dúgliga var tí telva› húsanna millum.

N‡sprotni ansurin fyri telving breiddi seg skjótt um bygdina, og skjótt leg›ist til vi› gáva›um og huga›um telvarum á Heygum, ungum sum tilkomnum. Læknin, Magnus Pedersen, var millum teir ídnastu, og skjótt gjørdist hann ein av hollastu stu›lunum hjá felagnum. Sama var vi› Andreasen, lærara. Tveir av mest gáva›u telvarunum í bygdini komu úr sama húsi; brø›urnir Jógvan og Hans, synir Oliver Petersen, keypmann.

Vestmanna Talvfelag var stovna› 1.apríl 1951. Um virksemi› hjá felagnum ta› fyrsta ári› fæst ein ábending, fert tú at kaga í formansfrágrei›ingina á a›alfundinum 10.mei 1952. Magnus Pedersen skrivar so:

– Tilslutningen var straks overvældende: ca 50 mdl., mere eller mindre aktive, men efterhånden var tallet paa de deltagende gaaet ned til 15-20 pr spilleaften for i vinter oftest at ligge paa 10-15. Forskellige klubturneringer er blevet forsøgt men ingen gennemført. Det synes, som om medl. er uvenligt stemt overfor turneringer, hvilket er uheldigt, da et velgennemført turneringsarbejde fra alle sider angives af største betydning for udviklingen af en klubs spillestyrke”.

Hjá n‡ggju limunum man ta› hava veri› eitt stórt stig at fara frá gomlu roykstovutelvingini til regluliga, skipa›a kapptelving. Hesar reglur í elstu formansgrei›ing Vestmanna Talvfelags munnu vera fullgott dømi um ta›:

Straks ved starten købte vi et antal forskriftsmæssige skakspil, hvortil der blev lavet et praktisk skab. Senere har vi faaet et skakur, sum jeg vil anbefale til medlemmernes bevaagenhed under træningen; dette gælder ikke mindst de medlemmer, der kan vente at komme til at repræsentere klubben ved turneringerne i Thorshavn, da en videre udvikling af disse turneringer utvivlsomt vil medføre brugen af skakur. Angaaende selve spillets udførelse her i klubben vil jeg gerne minde om, at sluppet brik er flyttet, og at rørt brik skal flyttes. Overholdes dette, undgaas evt. skænderi og ens spil forbedres ved at man vænner sig til at tænke sig om, inden man flytter.

Ta› er ikki at taka seg aftur í, at vitjanin hjá bretska meistaratelvaranum B.H. Wood í Føroyum í 1946 fekk stóra ávirkan á telvingina her á landi. Á hesari vitjan læt hann ein bor› til føroysk feløg at kappast um. Hetta var pr‡›iligt bor› vi› sjáldsomum talvfólki, evna› til úr fílabeini. Nú fóru bygdirnar so smátt at rakna vi›, og ta› er ikki yvir at dylja, at Wood-bor›i› helt telvingini uppi í fimmti- og sekstiárunum

Undirtøkan var gó› longu frá byrjan, og í formansfrágrei›ingini á a›alfundinum ári› eftir – 13.mei 1953, letur Vestmanna-læknin væl at:

Tilslutningen har været vekslende, til tider ganske god. Vi kan med megen tilfredshed notere en tilgang at helt unge spillere, der har mødt flittigt frem, og som lover godt for klubbens fremtid.

Fyrstu innanfelagskappingarnar

Sum forma›urin ró›i fram undir í frágrei›ing sínari var eitt sindur torført í fyrstani at venja menn til regluliga kapptelving. Tí eydna›ist ikki altí› at fáa allar at telva øll síni talv. Kappingarúrslitini eru tí ikki fullfíggja› øll árini.

Fyrsta ári›, í 1951, kappast átta telvarar. Úrsliti› er hetta: 1. Olaf Durhuus 10_ stig 2. Niels Durhuus 9_ 3. Jógvan Petersen & Hans Petersen 7 5.Andreas Andreasen & Magnus Pedersen 6_ 7. Samson Højgaard 5 og 8. Fr. Bláhamar 0.

Ári› eftir er luttøkan munandi størri. Nú eru ikki færri enn tólv mans til dystin fús. Úrsliti› er hetta: 1. Hans Petersen 17_ 2. Olaf Durhuus 14 3. Jógvan Petersen 13 o.s.fr.

Rø›in vi› felagsmeistarum í Vestmanna Talvfelag fyrstu tíggju árini er henda: 1951 Olaf Durhuus 1952 Hans Petersen 1953 Hans Petersen 1954 Niels Durhuus 1956 Samson Højgaard 1957 Hans Petersen 1958 Olaf Durhuus 1959 Jógvan Petersen & Hans Petersen 1961 Hans Petersen.

Felagi› húsa›ist ymsasta›ni fyrstu árini, og sum skilst vóru hølisumstø›urnar ikki altí› tær bestu. Og ta› bøtti sum vera man ikki um felagsskapin. Tí vóru eisini upp- og ni›urgonguskei› hjá felagnum tey fyrstu trilvandi árini. Á a›alfundinum í 1954 hevur forma›urin hetta hjartasuff:

– Det er ikke meget at fortælle fra det forløbne aar og især ikke meget godt. Klubben har hele tiden haft lokalevanskeligheder, og spillet har lidt derunder og i perioder været helt afbrudt. Vor placering ved turneringen i Thorshavn blev tilsvarende daarlig. Om barakkens anskaffelse vil vist Samson bedst kunne fortælle, men da den nu er færdig til brug, skulde lokalespørgsmaalet være løst for en tid, og jeg skal herved benytte lejligheden til paa klubbens vegne at takke dem, der har bidraget til barakkens anskeffelse. Her kan jeg vist ende min beretning, idet jeg beder gamle og nye medlemmer slutte op om skakspillet i Vestmanna.

Men í tveimum húsum var altí› nóg rúmsátt til at telva, og hagar leita›u teir ídnastu sær, tá tvørrandi hølisumstø›ur tarna›u. Á Heygum var bor› og fólk altí› uppstilla›, og menn vóru fúsir at telva. Hetta var mennandi og stimbrandi umhvørvi. Her vór›u teir mest mor›gírigu br‡ndir og hvestir til rættar telvarar. Løtan var komin til eitt kollveltandi umskifti í føroyskari telving!

Wood-kappingarnar

Ta› er ikki at taka seg aftur í, at vitjanin hjá bretska meistaratelvaranum B.H. Wood í Føroyum í 1946 fekk stóra ávirkan á telvingina her á landi. Á hesari vitjan læt hann ein bor› til føroysk feløg at kappast um. Hetta var pr‡›iligt bor› vi› sjáldsomum talvfólki, evna› til úr fílabeini. Nú fóru bygdirnar so smátt at rakna vi›, og ta› er ikki yvir at dylja, at Woodbor›i› helt telvingini uppi í fimmti- og sekstiárunum. Útum ta› høvdu feløgini ikki nógv saman sínamillum, men neistin var har, og hann slókna›i ikki, sum árini gingu.

Fyrsta kappingin var í 1948, men so var ikki telva› aftur fyrr enn í 1951. Nú eydna›ist at fáa kappingina í eina regluliga legu, og telva› var nú á hvørjum ári heilt fram til 1976, tá avger›in í kappingini fall.

Havnar Telvingarfelag vann fyrstu f‡ra árini, men í 1954 eydna›ist Vestmanna Talvfelag at bróta sigursrø›ina hjá havnarmonnum. Manningin hjá vestmenningum hetta ári› var henda: 1. Niels Durhuus 2. Jógvan Petersen 3. Olaf Durhuus 4. Samson Højgaard 5. Magnus Pedersen 6. Jákup Follend.

Felagi›, sum vann, skuldi skipa fyri kappingini ári› eftir, og tí var› í 1955 á fyrsta sinni telva› í Vestmanna. Vestmenningar endurtóku sigurin. Manningin var henda: 1. Niels Durhuus 2. Hans Petersen 3. Olaf Durhuus 4. Samson Højgaard 5. Andreas Andreasen 6. Jákup Dahl-Olsen.

Kappingin har›nar nú ár undan ári, men so vi› og vi› gerst alt grei›ari, at vestmenningar eru teir stinnastu í landinum. Longstu sigursrø›ina hava teir árini frá 1960 til 64. Einans átta telvarar umbo›a›u felagi› hesi gyltu fimm árini: Hans Petersen, Niels Durhuus, Olaf Durhuus, Samson Højgaard, Andreas Andreasen, Magnus Pedersen, Jógvan Durhuus og Petur Højgaard.

Eina livandi l‡sing av hesum árligu Woodkappingunum fæst í einari huglei›ing, sum Óli Breckmann skriva›i í eitt av blø›unum, sum komu út undir FM-einstaklingakappingini í Havn í 1998. Greinin er grunda› á endurminningar úr Vestmanna fyrrapartin í sekstiárunum, og útgangsstø›i› er ári› 1962.

Strilti› gekst at manna li› í Havn. Talan var lutvíst um tilkomnar familjumenn, sum illa fingust heimanífrá frægastu høgtí›ina til fri› og ve›ur á árinum. So, tá ta› umsí›ir

gult25 cyan25 magenta25 svart25

OL 1970: Vassilij Smyslov ímóti Olaf Durhuus

eydna›ist at skava seks luttakarar saman, mest ungir og gamlir dreingir, s‡ntist li›i› hjá havnarmonnum at vera samansett av handahógvi.

Fer›in gekk um Kollafjør›. Ein tími at sigla vi› mjólkarbátinum nor›ur um Hólma vi› sí›u. Sjóvarbrúgv var tá ein hugtakandi bryggja, har dey›ir kálvar, mjólkarbi›i og stásilig amerikonsk dollargrin hjá sjauførunum í Nor›streymi troka›ust hvørt um anna›. Harnæst ein tími at koyra, á›renn tú vart frammi í Vestmanna. Vi› andstreymi, eysturætt, umskipan, stúving, bí›ing, av- og ákoyring tók Vestmannafer›in dasti› av einum hálvum degi.

»Pressarnir vinna«

Olaf á Posthúsinum var ein av teimum mongu »pressarunum«, sum Vestmanna átti, bæ›i telvari og ofta eigari av tí flottasta dollargrininum í bygdini. Pedro koyrdi skjótt, so ta› vóru mest yngri menn, sum tordu uppí hjá honum. Vegirnir vóru sum mánalandslag en miniature at koyra á, so bilarnir hjá Pedro mundu vera sterkt bygdir. Jógvan í Leynum var hin hóvligasti, og tí meira umbi›in av tilkomnum konum vi› børnum.

Ta› var tó ein vissur »steilur« yvir havnarmonnum, sum stigu úr rutubilunum uttan fyri Hotel Vestmanna henda skírisdag, ílætnir tunnan frakka vi› trimum knøppum, kassaklædning vi› smølum reversi og slipsi, raketbuksur, sum akkurát klára›u ni›ur á og næstan stramma›u um øklarnar. Hvíta nylonskjúrtu og spískar skógvar vi› pappírstunnum botni. Mest óhóskandi klæ›i til føroyska ve›urlagi›, sum naka› ættarli› hevur gingi› í.

Men frambur›ur var í landinum. Hetta vóru Kennedy-árini. Áliti› á framtí›ina mátti endurspeglast í altjó›a klædnamóta. Vælfer› og trivna›ur. N‡bygdir línubátar og nakrir trolarar í hvørjum bæi og útflutningsvir›i› á veg upp eftir tey trongu 50-árini. Ta› vára›i. Páskir og frítí›. Tveir heilir dagar fyri framman vi› tí beru telving, tá menn fingu ovmiki› av adrenalini til at nøkta ta turvelvdu talvomaniina.

Vestmenningar sóu meiri bragdligir, ja ikki sørt sigursølir út. Teir vóru á heimavølli, og minst helmingurin æt Durhuus til eftirnavn, stórir og sterkir, onkur enntá eksplosivur, seg›ist, undir fryntligu skræ›uni, afturímóti fjáltra›u og klæntrasligu havnarmonnunum vi› teim smáu telvarahondunum.

Hotelverturin æt eisini Durhuus, kelinevndur Skipper. Av hugnaligastu monnum í vesti. Syrgdi fyri, at te og kaffi vi› wienerbrey›i ikki treyt – heldur ikki til teir forvitnu vestmenningarnar, sum tá fríggjadagurin fall í longra lagi, leita›u sær inn á hotelli› at hyggja at nøkrum av teim mest djúptonknu, her samanbitnu talvsnillingunum, i› Føroyar tá kundu mynstra. Fyri Vestmanna var hetta eitt frískt várlot inn í tær talvomanisku heilakyknurnar uttaneftir.

Men pressarnir í Vestmanna vunnu. Sum barn á vitjan hev›i eg altí› fingi› at vita, at ta› skuldu minst fimm havnarmenn til at taka ein vestmenning.

Talvkapping um Woodbor›i› bleiv nærum fastur páskatáttur hjá mær sum unglingi í 60-árunum. Mangt kundi veri› at trivi› í. Sum tá vestmenningar vunnu á Havnini vi› _ stigi í 1963, av tí at ein gøtuma›ur í sí›sta umfarinum óvænta› tók av einum tilbo› um remis frá Olafi á Posthúsinum, keturoykjandi og altí› smílandi grand-old-man hjá vestmenningum. Kanska var her talan um, at útja›arin fyri eina fer› skuld fann saman móti Havnini?

Me›an føroyskir topptelvarar av bygd og úr b‡ í dag sleppa at royna seg í altjó›a talv-OL kring knøttin, upplivdi tú tindin í føroyskum talvkynstri í kappingini millum bert tvey li› í øllum landinum inni á Hotel Vestmanna. Har var so hátí›arliga stilt inni. Ein páskafri›ur. Roykurin úr sigarettini hjá Olafi, Henry, Samson, úr ballinum hjá Hansi, og úr pípuni hjá Sofusi hekk tjúkkur undir loftinum. Skipper hev›i hásesong til liggjandi gestir, so hann bjó›a›i kaffi av lívsins kreftum hesar hugnaligu skíris- og longu fríggjadagar, sum ikki blivu so langir av tí sama, og sum í dag eru hugnalig ungdómsminni hjá einum ikki-telvara um tey hálvthundra›. So fer tí›in. So broytist alt. Eisini vit. Men gó› páskaminni frá Vestmanna fyrru helvt av 60-árunum eru millum tey kærastu.

(Óli Breckmann…”í framlopi” 1998)

Fyrsti føroyameistarin

Eitt n‡tt skei› tekur seg upp í føroyskari telving í sjeytiárunum. Talvsamband Føroya ver›ur stovna› í 1970, føroyingar fara vi› egnum landsli›i í olympiskar kappingar uttanlands, sjøtil ver›ur settur á n‡ggja landskapping fyri li›, og fari› ver›ur aftur at telva um føroyameistaraheiti› í einstaklingstalvi. Vestmanna Talvfelag stendur seg framvegis væl, men serstø›an, sum Vestmanna Talvfelag og Havnar Telvingarfelag hava havt, tekur sum frálí›ur at fána. N‡ggj feløg og yngri telvarar taka seg munandi fram, og á›renn langt umlí›ur eru fleiri um bo›i› at vera í fremstu rø›, bæ›i í li›kapping og einstaklingstelving.

Fyrsti føroyameistarin í einstaklingstelving í n‡ggjari tí› er kortini úr Vestmanna Talvfelag. Hans Petersen, sum bæ›i í fimmti- og sekstiárunum var ein av fremstu telvarum í Vestmanna, vinnur uppibori› fyrstu FM-einstaklingakappingina í 1972. Hans Petersen er eisini fastur fúsur á føroysku landsli›unum hesi árini og tvær fer›ir – í 1970 og 1972 – røkir hann fyrsta bor› á føroyska OL-landsli›num.

Í heimligu landskappingini tekur so smátt dragna hjá vestmenningum í kappingini vi› havnarmenn, men í 1975 eydnast teimum aftur at vinna í Woodkappingini, og ári› eftir vinna teir á fyrsta sinni A-deildina í landskappingini.

Í 1978 ver›ur aftur ein vestmenningur føroyameistari í einstaklingstelving. Hetta er tann 21 ára gamli John Jacobsen, sum er n‡ggja stjørnuskoti› hjá Vestmanna Talvfelag. Hann situr á fyrsta bor›i á føroyska landsli›num í talvolympiaduni í Buenos Aires seinni sama ári›.

Vestmenningar eru júst vor›nir føroyameistarar 1985. F. v. Kári Durhuus, Iggi Højgaard, Olav Durhuus, Petur Højgaard og John jacobsen manna›u li›i›

Í 1985 br‡tur Vestmanna Talvfelag níggju ára longu sigursrø› Havnar Telvingarfelags í 1.deild og ognar sær næsta meistaraheiti› í landskappingini. Men úrslitini eru kortini misjøvn hetta tí›arskei›i›; ári› eftir eru teir aftastir og flyta ni›ur í 2.deild. Teir vinna seg uppaftur, og vi› John Rødgård á odda – sum nú tey seinnu árini hevur telva› vi› vestmenningum - vissa teir sær í 1992 sítt tri›ja FM-heiti í landskappingini fyri li›.

Frambur›ur

Ta› man ikki vera at taka seg aftur, at gongi› hevur veri› tungt hjá Vestmanna Talvfelag tey nógvu seinnu árini at knógva undir teimum ovurhonds stoltu og ríku tradisjónunum hjá felagnum. Eitt er, at lærdómur er lættur at bera, men at endurvinna meistaraheiti ár undan ári er møtimikil setningur at røkja.

Tekin eru kortini til, at gró›ur aftur er komin í telvingina í Vestmanna. N‡ggj felagshøli eru útvega›, og regluligari innanfelagsvirksemi tykist at vera íkomi›. Hartil vóru úrslitini hjá felagnum í landskappingini í vetur gó›. Og nú á páskum skipar Vestmanna Talvfelag á ø›rum sinni fyri FM-einstaklingskappingini. Tiltaki› er eitt hitt største av sínum slagi í føroyskari FM-talvsøgu.

Talvi› er komi› aftur til hei›ur og æru í Vestmanna! Geri› eitt legg innar í skúlan at sko›a landsins bestu telvarar í hør›um víggi – um ikki anna› fyri at vita, um ráki› av ríka talvumhvørvinum á Heygum og har um vegir framvegis kennist í lotinum so nógv ár eftir, at Vestmanna var brennidepilin fyri telving her á landi.